کد خبر: ۲۸۳۷۰۵
چهارشنبه ۱۰ آذر ۱۴۰۰ ۱۶:۵۶

وضعیت اخلاقی و مشکلات جامعه ایران

موج اول طرح ملی «سنجش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان» در سال ۱۳۷۹ توسط دفتر طرح‌های ملی وزارت ارشاد به مرحله اجرا درآمد. این طرح در ۲۸ استان و در سطح نمونه ۱۶۸۲۴ نفری اجراشد. برخی از گویه‌های این پیمایش درباره ارزیابی مردم ایران از وضعیت اخلاقی و مشکلات جامعه است که در مطلب زیر آمده است.

در گزارش حاضر بخش‌هایی از موج اول طرح ملی «سنجش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان» در سال ۱۳۷۹ که به نگرش مردم ایران درباره وضعیت اخلاقی و مشکلات جامعه ایران پرداخته؛ به نقل از طرح پژوهشی «ویژگی‌های فرهنگ ملی و اسلامی»، نویسنده مسعود موحدی، ناظر علمی برزو فرهی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۳ نقل شده است.

در بحث اخلاق نتایج پژوهش نشان می‌دهد، در حوزه صفات اخلاقی مثبت، ازنظر پاسخ‌گویان به‌جز ارزش تلاش و جدیت، وضع مردم ایران مناسب نیست و در این میان، انصاف از همه ارزش‌های دیگر کمیاب‌تر است و صداقت در مرتبه بعدی و پس‌ازآن وفای به عهد (ازنظر عدم مطلوبیت) قرار دارد. در حوزه خصوصیات اخلاقی منفی، ازنظر پاسخ‌گویان تمام این جنبه‌های منفی در میان ایرانیان قوی است. (صفحه ۱۳۹)
در حوزه مشکلات اجتماعی، ۶۴.۵ درصد از پاسخگویان وجود اختلاف و چنددستگی، ۸۶.۹ درصد وجود پارتی‌بازی، ۵۸.۶ درصد وجود ظلم و تبعیض، ۶۴.۳ درصد روابط نامشروع زنان و مردان، ۵۱.۹ درد وجود ناامنی، ۶۷ درصد وجود چاپلوسی و تملق، ۴۷.۷ درصد بی‌توجهی به دین و ۸۲ درصد دزدی و کلاه‌برداری را از مشکلات جدی و مهم جامعه می‌دانند. (صفحه ۱۳۹)

در حوزه نمادهای اجتماعی، ۹۳.۶ درصد از افراد بر اهمیت کار، ۹۷.۵ بر اهمیت خانواده و ۹۲.۵ بر اهمیت مذهب تأکید نموده‌اند. (صفحه ۱۳۹)

در موضوع عدالت ۷۷.۲ درصد از مردم معتقدند که ثروتمندان سال‌به‌سال ثروتمندتر و فقرا فقیرتر می‌شوند. ۳۹.۸ درصد از پاسخ‌گویان امکان پیشرفت برای مردها را بیش از زن‌ها دانسته و ۱۰.۴ برعکس فکر می‌کنند. ۴۱.۸ نیز این امکان را برای هر دو جنس برابر می‌بینند.۶۷.۹ درصد افراد نیز با کار زن در بیرون خانه موافق هستند. تنها ۱۹.۳ درصد از افراد با تأثیر مثبت اختلاف درآمد بین فقیر و غنی در پیشرفت جامعه موافق‌اند و ۶۸.۷ درصد مخالفت خود را با این گویه اعلام نموده‌اند. (صفحه ۱۳۹)

در حوزه ارزیابی مثبت از خود، ۴۴ % افراد خود را در زندگی موفق می‌دانند و ۱۵ % احساس عدم موفقیت می‌کنند، درحالی‌که ۴۱ % در حالت بینابین هستند. (صفحه ۱۳۹)

نتایج پژوهش درباره وطن‌دوستی و ملی‌گرایی حکایت از آن دارد که بیش از ۶۸ درصد مردم به ایرانی بودن خود افتخار می‌کنند، در حوزه وفاداری به کشور نیز، بیش از ۶۵ % پاسخ‌گویان انتظار جامعه را از افراد برای خدمت به کشور زیاد می‌دانند (هنجار اجتماعی) و بیش از ۵۳% برای خدمت فداکارانه به کشور ابراز آمادگی می‌کنند و حاضرند برای دفاع از کشور به جنگ بروند. بیش از ۶۵ درصد نیز اعلام نموده‌اند که آمادگی عزیمت به نقاط محروم برای آبادانی کشور را دارند. (صفحه ۱۴۰)
بررسی این پژوهش درباره ارزش‌ها و نگرش‌های دینی نشان می‌دهد که ۸۷.۸ درصد از پاسخگویان کاملاً موافق و موافق این نگرش هستند که دین و ایمان یکی از بهترین راه‌های غلبه بر مشکلات زندگی است. ۹۵.۶ درصد موافق عقیده به‌روز جزا هستند و بیش از ۷۶ درصد افراد همیشه از خدا برای حل مشکلات مدد می‌گیرند. بااین‌وجود تنها ۵۴.۱ درصد از مردم بر اهمیت انجام فرایض تأکید دارند و ۵۹% از افراد همیشه اعمال واجب دینی را انجام می‌دهند. اکثریت مردم اعتقاد به آمیختگی دین و سیاست ندارند و تنها ۴۷.۱ درصد مخالف جدایی دین از سیاست هستند. ۵۴.۳ درصد جامعه را درحرکت به سمت غیرمذهبی‌تر شدن می‌بینند. ۳۷.۶ درصد از افراد هرگز به نماز جمعه نمی‌روند و ۲۸.۶ به‌ندرت این کار را انجام می‌دهند. ۲۲.۹ درصد پاسخگویان نیز هرگز در نماز جماعت شرکت نمی‌کنند و ۲۶ % به‌ندرت شرکت می‌کنند. تنها ۳.۶ و ۶.۱ درصد از مردم به ترتیب اعلام نموده‌اند که همیشه در نمازهای جمعه و جماعت شرکت می‌کنند. (صفحه ۱۴۱)

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که در حوزه اعتماد، ۸۸.۲ درصد پاسخ‌گویان به اعضای خانواده خود خیلی اعتماد دارند. اعتماد ۴۹% افراد به اقوام زیاد بوده و اعتماد ۱۷.۵ درصد آنها به اقوام کم است. ۴۴.۳ درصد افراد به دوستان خود اعتماد زیادی دارند. در میان گروه‌ها و اصناف کم‌ترین اعتماد به بنگاه‌داران وجود دارد و پس‌ازآن به ترتیب به تجار و بازاریان، کسبه و رانندگان تاکسی قرار دارند. بیشترین میزان اعتماد مردم نیز به معلمین و اساتید دانشگاه است. (صفحه ۱۴۱)